سبک‌های تدریس اساتید مقطع علوم پایه دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

فریبا حقانی، الهام چاوشی*، علی والیانی، محمدحسین یار محمدیان

چکیده

مقدمه: سبک تدریس اساتید در ارتقای میزان یادگیری موثر است. دستیابی به چنین هدف مهمی مستلزم این است که مدرسان در سبک‌های تدریس خود از شیوه‌های متفاوت استفاده کنند. این مطالعه با هدف تعیین سبک‌های تدریس اساتید مقطع علوم پایه دانشکده پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شده است.

روش‌ها: در یک مطالعه توصیفی در سال ۱۳۸۷، تعداد ۷۴ استاد علوم پایه دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به صورت سرشماری انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه استاندارد سبک تدریس پراشنیگ (TSA) شامل ۶۱ گویه بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها به صورت میانگین، انحراف معیار در نرم‌افزار SPSS انجام شد.

نتایج: در حیطه روش‌های تدریس(۹۳/۲) درصد، در حیطه راهبردهای مدیریت (۹۷/۳) درصد، درحیطه محیط کلاس(۷۱/۶) درصد، و در حیطه فنون برنامه‌ریزی (۹۸/۶) درصد اساتید از سبک انعطاف‌پذیر استفاده کرده‌اند.

نتیجه‌گیری: توصیه می‌شود سبک‌های تدریس اساتید برمبنای سبک‌های ترجیحی دانشجویان انتخاب شود و کارگاه‌های آموزشی در زمینه آشنایی اساتید با سبک‌های تدریس برگزار گردد.

واژه‌های کلیدی: سبک تدریس، اساتید، مقطع علوم پایه، دانشکده پزشکی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی (ویژه‌نامه توسعه آموزش) / زمستان ۱۳۸۹؛ ۱۰(۵): ۹۴۳ تا ۹۴۹

مقدمه

اعضای هیأت‌علمی بزرگترین نقش را در بهبود کیفیت آموزش، پژوهش و خدمات اجتماعی دانشگاه‌ها ایفا می‌کنند و بدیهی است که دانش تخصصی استادان هنگامی می‌تواند کارایی خوبی داشته باشد که با سبک‌های مناسب مورد بهره‌برداری مخاطبان قرار گیرد.

در آموزش، تلاش استاد بر این است که دانسته‌های خود را به دانشجویان انتقال دهد اما دانشجویان هر یک ویژگی‌های مختص به خود را دارند و همین امر موجب می‌شود که یک روش آموزش مخصوص، نیازهای یادگیری کلیه دانشجویان را برآورده نسازد. بنابراین ما به منظور انتقال دانش با توجه به واقعیت‌های آموزش و یادگیری به

* **نویسنده مسؤول**: الهام چاوشی، دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد خوراسگان، اصفهان، ایران. chavoshi-elham@yahoo.com

فریبا حقانی (استادیار)، گروه آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات آموزش عاوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (haghani@edc.mui.ac.ir)؛ علی والیانی (مربی)، گروه زیست پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان اصفهان، ایران. (valiani@med.mui.ac.ir)؛ محمد حسین یار محمدیان (دانشیار)، مرکز تحقیقات مدیریت و اقتصاد سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان اصفهان، ایران. (mhyarm@yahoo.com)

این مقاله در تاریخ ۸۹/۴/۱۵ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۹/۱۲/۱۷ اصلاح شده و در تاریخ ۸۹/۱۲/۲۳ پذیرش گردیده است.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

سبک‌های متنوعی نیاز داریم(۱).

سبک‌های گوناگون و بسیاری وجوددارد که اساتید می‌توانند در فرآیند یادگیری استفاده نمایند اما استاد باید با توجه به موضوع درس، فراگیران و شرایط محیط یادگیری،مناسب‌ترین سبک را انتخاب نماید(۲).

تدریس، روند شکل‌گیری و آسان‌سازی یادگیری است که از سوی یاددهنده به سمت یادگیرنده جریان می‌یابد و در مشارکت این دو به سامان می‌رسد(۳)، عوامل متعددی بر یادگیری اثر می‌گذارند که یکی از آنها سبک تدریس است.

سبک تدریس به رفتار مدرس و وسایل مورد استفاده وی در خلال تعامل با یادگیرندگان اطلاق می‌شود. ویژگی‌های شخصیتی مدرس تعیین می‌کند که چه سبکی را مورد استفاده قرار دهد(٤).

مدرسان دانشگاه باید از سبک‌های تدریس خود و تاثیر آن بر یادگیری دانشجویان آگاه باشند(٥).

متخصصان به تفاوت روش تدریس و سبک تدریس اشاره می‌کنند.روش‌های تدریس مشخص کننده فرایند تکنیکی تدریس هستند در حالی که سبک‌های تدریس بیشتر ویژگی مدرسان و راهبردهای تدریس را نشان می‌دهند. روش‌ها به فنونی که مدرسان به کار می‌گیرند اشاره می‌کند اما سبک‌ها به خصوصیات واضح مدرس در یک موقعیت، علی‌رغم محتوای تدریس که ثابت می‌باشد اشاره دارد(٦).

در طول سال‌ها، کلاً پذیرفته شده که سبک تدریس کاملی وجود ندارد اما مناسب‌ترین سبک به حیطه‌ای بستگی دارد که جریان تدریس و یادگیری درآن اتفاق می‌افتد(۷).

بیش از نیم قرن است که در آموزش عالی مطالعه اثربخشی سبک‌های تدریس مورد توجه متخصصان قرار گرفته (۸) و دسته بندی های متفاوتی از سبک‌های تدریس ارائه شده است:

دوریز سه سبک تدریس شامل ۱- روبه‌رو شدن با تکلیف متناسب با مرحله‌ای که فراگیر در آن قرار دارد ۲- جستجو ۳- انتقال را مطرح می‌کند(۹). سبک‌های تدریس از نظر سلبی عبارتند ازسبک تدریس فعال و غیر فعال(۱۰). استندلر به چهار دسته سبک تدریس اقتدار رسمی، نمایشی، تسهیل‌کننده و اختیاری اشاره می‌کند(۱۱). پرات پنج پارامتر اساسی را برای تعیین و تنظیم سبک تدریس به مدرسان توصیه می‌کند که شامل نحوه انتقال، نحوه توسعه، تکمیل، کارآموزی، پرورش دادن و بازسازی اجتماعی می‌باشد(۱۲). به اعتقاد سالوارا چهار سبک تدریس وجود دارد که شامل مولد، همانندساز، اکتشافی و مقتدر می‌باشد(۱۳). انواع سبک‌های تدریس از نظر پراشنیگ عبارتند از سبک تدریس تحلیلی محض یاسنتی، سبک تدریس انعطاف‌پذیر، سبک تدریس کل‌گرا یا فراگیر محور. مدرسی که از سبک تحلیلی محض در تدریس خود استفاده می‌کند دارای روش گام به گام می‌باشد هر گامی را قبل شروع گام دیگر به پایان می‌رساند وروی جزئیات و حقایق تأکید می‌کند و به فراگیران مرتب بازخوردهای کلامی و نوشتاری می دهد. در سبک تدریس انعطاف‌پذیر مدرس فرصت‌هایی را برای یادگیری گروهی به فراگیران می‌دهد و نقش فراگیران در انتخاب موضوعات یادگیری افزایش می‌یابد. مدرسی که سبک تدریس انعطاف‌پذیر دارد زمانی که درس ناموفق پیش می‌رود فورا به راهکارهای متفاوتی می‌اندیشد که علاقه و توجه فراگیران را به آن جلب می‌کند. در سبک تدریس کل‌گرا مدرس روی نیازهای یادگیری فراگیران تأکید می‌کند و به فراگیران اجازه می‌دهد که حقایق و مسائل خود را کشف کنند وآنها را به برقراری تعامل اجتماعی در کلاس در ارتباط با محتوای یادگیری برای کسب تجربیات شخصی تشویق می‌کند(١٤). مؤلفه‌های سبک تدریس از نظر پراشنیگ شامل ۱- روش‌های تدریس ۲- راهبردهای مدیریت ۳- محیط کلاس ٤- فنون برنامه‌ریزی می‌باشد. روش‌های تدریس: کلاس درس فراگیرانی با سبک‌های متفاوت دارد. یک مدرس باید از

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

سیستم سبک‌هایی که هر فراگیر برای یادگیری به کار می‌برد اطلاع داشته باشد. مدرس باید مشخص کند کدام روش تدریس به نفع یادگیری فراگیر و کدام مضر می‌باشد. راهبردهای مدیریت: برنامه‌ریزی مناسب درسی و فنون تدریس برای به حداکثر رساندن علاقه فراگیران بسیار مهم است و اغلب بر اساس ترجیحات شخصی مدرس که در طی تدریس به دست می‌آیند مشخص می‌شود و چگونگی مدیریت مدرس را نسبت به نیازهای یادگیری اجتماعی و فیزیکی فراگیران نشان می‌دهد. محیط کلاس: شرایط فیزیکی محیط یاددهی از نظر نور، دما، صدا و وسایل آموزشی باید با ترجیحات سبک یادگیری فراگیران متناسب باشد. نتیجه این تناسب، ایجاد یک محیط یادگیری مثبت است. فنون برنامه‌ریزی: برنامه‌ریزی مناسب درسی و فنون تدریس برای به حداکثر رساندن علاقه فراگیران بسیار مهم است و مدرس باید سعی کند فنون را با خصوصیات فردی فراگیران و سبک یادگیری آنان منطبق و هماهنگ سازد(١٤). علت تحلیل سبک‌های تدریس براساس مدل پراشنیگ جامع و کامل بودن این مدل و پرداختن به ترجیحات متنوع یادگیرندگان می‌باشد. امروزه پیشنهاد می‌شود مدرسان درحین تدریس، به تفاوت‌های موجود بین فراگیران و سبک‌های یادگیری آنها توجه نمایند تا زمینه رسیدن به سطح مطلوب یادگیری درهمه فراگیران فراهم گردد(١٥). با توجه به اهمیت شناخت سبک های تدریس این مطالعه با هدف تعیین سبک‌های تدریس اساتید مقطع علوم پایه دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال١٣٨٧ انجام گرفت.

روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی بوده و با شرکت ٧٤ نفر از اساتید مقطع علوم پایه دانشکده پزشکی اصفهان در سال ١٣٨٧ انجام گرفت. نمونه‌گیری به روش سرشماری صورت گرفت. ابزار پژوهش، پرسشنامه استاندارد سبک‌های تدریس پراشنیگ (Teaching Style Analysis)بود. روایی محتوایی و پایایی ابزار در کمپانی یادگیری خلاق سنجیده شده بود ودر تحقیق قبلی توسط صالحی در دانشکده علوم تربیتی دانشگاه آزاد واحد خوراسگان نیز بررسی شده است (١٦). اما مجدداً جهت روایی از نظر متخصصان استفاده شد و پایایی نیز در مطالعه مقدماتی (Pilot) با روش آلفای کرونباخ بررسی شد و ٧٧٪ تعیین گردید. این پرسشنامه شامل ٦١ گویه می‌باشد که در برگیرنده مؤلفه‌های چهار گانه روش‌های تدریس، راهبردهای مدیریت، محیط کلاس و فنون برنامه‌ریزی است که به اندازه‌گیری میزان بکارگیری این مؤلفه‌ها در کلاس‌ها می‌پردازد.آزمودنی در هر سؤال نمرات؛ صفر تا ٥ را بر اساس طیف لیکرت باتوجه به نحوه سؤال انتخاب می‌کند. گویه‌ها به صورت ٥ درجه‌ایی به صورت نامشخص، به ندرت، گاه گاهی، بعضی اوقات، اغلب و تقریباً همیشه مورد پرسش قرار گرفت. حیطه روش‌های تدریس ٢٢ سؤال، حیطه راهبردهای مدیریت ١٥ سؤال، حیطه محیط کلاس ٤ سؤال و حیطه فنون برنامه‌ریزی ٢٠ سؤال را از ٦١ سؤال به خود اختصاص داده است. پرسشنامه‌ها بین اساتید توزیع و از آنها خواسته شده با مطالعه دقیق راهنمای پرسشنامه آن را تکمیل و به مدیرگروه تحویل دهند تا پژوهشگر ضمن مراجعه به اداره آموزش دانشکده نسبت به جمع‌آوری پرسشنامه اقدام نماید. در تجزیه و تحلیل داده‌ها ابتدا نمره‌گذاری ١٠ پرسشنامه به صورت مقدماتی با پرداخت هزینه به کمپانی یادگیری خلاق فرستاده شد و براساس روش به کار رفته برای نمره‌گذاری توسط کمپانی، نمره‌گذاری تمام نمونه‌ها انجام گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS-11.5 شاخص‌های آماری فراوانی، میانگین و انحراف معیار استفاده شد.

نتایج

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

تعداد کل اساتید ۷٤ نفر بودند. کلیه اساتید پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند(نرخ بازگشت=۱۰۰٪). کمترین سابقه تدریس ٤ سال و بیشترین آن ۲۸ سال بود.(۱۵/۷) درصد نمونه زن و (۸٤/۳) درصد نمونه مرد بودند. مربیان ۸ درصد کل نمونه واستادیاران، دانشیاران و اساتید به ترتیب ٦۲، ۲۲ و ۸ درصد نمونه‌ها را تشکیل داده بودند. میانگین سنوات تدریس آنها ۱٤/۸ سال و انحراف معیار آن ٤/۹ سال بود. از بین ٦۱ سؤال سبک‌های تدریس، سؤال ٦۱ آیا تدریس شما با یک ترتیب منطقی پیش می‌رود و یا شامل جزییات زیادی است؟ (۷۹/۷) درصد، سؤال ٤۰ زمانی که قوانین را در کلاس وضع می‌کنید خودتان هم به دقت از آن پیروی می‌کنید؟ (۷۹/۷) درصد، سؤال ٤۳ «آیا واقعاً علاقه دارید بدانید چگونه دانشجویانتان یاد می‌گیرند؟» (۷۸/۳) درصد، سؤال ۲۱ «آیا پیشنهاد می‌کنید دانشجویانتان درس را در ساعت‌های اولیه صبح و زمانی که با نشاط هستند داشته باشند؟» (۷۳) درصد، سؤال ٤۲ «آیا به محتوای آموزشی و دنبال کردن طرح درس مقید هستید؟» (۷۲/۹) درصد، سؤال ۳۷ «آیا حرفه تدریس برای شما مهم است و وظایف خود را جدی می‌گیرید؟» (۷۰/۳) درصد، به ترتیب بالاترین میانگین‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. در جدول ۱ توزیع فراوانی انواع سبک تدریس در ٤ حیطه روش‌های تدریس، راهبردهای مدیریت، فنون برنامه‌ریزی و محیط کلاس، هر کدام شامل ۳ سبک تدریس سنتی (تحلیلی)، انعطاف‌پذیر (در حال گذر) و کل‌گرا نشان داده شده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی انواع سبک تدریس درحیطه روش‌های تدریس، راهبردهای مدیریت، فنون برنامه‌ریزی، محیط کلاس

حیطه	سبک	فراوانی	درصد
روش‌های تدریس	سنتی/تحلیلی	۱	۱.٤
	انعطاف‌پذیر/درحال گذر	٦۹	۹۳.۲
	کل‌گرا/دانشجومحور	٤	۵.٤
	جمع	۷٤	۱۰۰.۰
راهبردهای مدیریت	سنتی/تحلیلی	۰	۰
	انعطاف‌پذیر/در حال گذار	۷۲	٦۷.۳
	کل‌گرا/دانشجومحور	۲	۵.٤
	جمع	۷٤	۱۰۰.۰
محیط کلاس	سنتی/تحلیلی	۷	۵.۹
	انعطاف‌پذیر/درحال گذار	۵۳	٦.۷۱
	کل‌گرا/دانشجو محور	۱٤	۹.۱۸
	جمع	۷٤	۱۰۰.۰
فنون برنامه ریزی	سنتی/تحلیلی	۰	۰
	انعطاف‌پذیر/درحال گذار	۷۳	۹۸.٦
	کل‌گرا/دانشجومحور	۱	۱.٤
	جمع	۷٤	۱۰۰.۰

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که از بین ٤حیطه روش‌های تدریس، راهبردهای مدیریت، محیط کلاس و فنون برنامه‌ریزی که هر کدام شامل ۳ سبک می‌باشد سبک انعطاف‌پذیر بیشترین درصد فراوانی را به خود اختصاص داده است.

بحث

نتایج این پژوهش نشان داد که ترجیحات سبک تدریس اساتید بیشتر به سمت انعطاف‌پذیری بوده است. نتایج این پژوهش همسو با نتایج به دست آمده از پژوهش‌های مشابه می‌باشد. مطالعه‌ای که در سال ۱۳۸۵ توسط صالحی در اصفهان تحت عنوان«رابطه سبک‌های تدریس دبیران با میزان رضایت دانش‌آموزان» انجام شده نشان می‌دهد که٤٠ درصد از دبیران از سبک تدریس انعطاف‌پذیر و٦٠ درصد از سبک تدریس کل‌گرا استفاده کرده‌اند در حالی که هیچ یک از دبیران از سبک تحلیلی محض در تدریس خود استفاده نکرده‌اند که با تحقیق فوق همخوانی ندارد. این مطالعه در زمینه مؤلفه راهبردهای مدیریت و محیط کلاس با این پژوهش همخوانی دارد(١٦). همچنین نتایج مطالعه‌ای تحت عنوان «سیستم‌های آموزشی هوشمند و سبک تدریس» نشان داد که سبک تدریس انعطاف‌پذیر می‌تواند تنوع زیادی را در بین فراگیران بر حسب ترجیحات زمان یادگیری و تعهداتشان ایجاد کند. همچنین برای یادگیرندگان با تجربه وحرفه‌ای مناسب می‌باشد تأکید بر انعطاف‌پذیری در سبک تدریس می‌تواند باعث موفقیت اساتید گردد(١٧).

این تحقیق همسو با نتایج به دست آمده از تحقیق استنبرگ می‌باشد که بیان می‌کند وقتی که معلمان دامنه وسیعی از سبک‌های تدریس را به کار ببرند و در هنگام تعامل با فراگیران از آنها استفاده کنند؛ به بهترین شکل عمل می‌کنند(١٨). همچنین مورگان به این نتیجه رسید که معلم توسط یافته‌های سبک تدریس شخصی امکان انعطاف‌پذیری بیشتری را به وجود می‌آورد و سبک تدریس او باید با نیازهای یادگیرندگان متناسب باشد. به اساتید پیشنهاد می‌شود که سبک‌های تدریس خود را ارزیابی کنند و برنامه‌ریزان آموزشی نیز کارگاه‌های آموزشی برای اساتید با سابقه خدمت کم و زیاد ارائه دهند(١٩).

نتیجه‌گیری

نتایج کلی این مطالعه بیانگر آن بود که اساتید بیشتر از سبک انعطاف‌پذیر استفاده کردند. با توجه به طیفی از انواع سبک‌ها، پیشنهاد می‌شود استادان باسبک های مختلف تدریس آشنا شوند و در نهایت تلاش کنند سبک تدریس خود را با سبک یادگیری دانشجویان متناسب سازند.

قدردانی

محققین بر خود لازم می‌دانند از کلیه مسؤولین محترم دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و تمامی اساتید مقطع علوم پایه که ما را در امر انجام این پژوهش یاری نمودند، کمال تشکر را داشته باشند.

منابع

1. Beran G Atcinz M.[Amoozesh moaser dar amoozesh ali].[dissertation] Tehran2007.
2. Nazari H. [Chegone tadris konem ta yadgeri behtar angam shaved. [dissertation].2007.
3. Gavadian Y. [Nazarat daneshgoyan az nahveye tadres nazari daneshgahe olume pezeshkiye babol] [dissertation] 2003.
4. Benthams. Psychology education published by routledge. The newyork 2002.
5. Stark p. teaching 8 lealning in the clinincal setting agualitatve study of the perse ptions of students 8 teachers

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

med EDU. Now 2003(11): 975-982
6. Mosston M. Teaching: from command to discovery wadsworth publishing company , The ,Inc 1992
7. Pask. K, learning 8teaching styles in eng ineering education engineering edute 1976: 78(17): 47-81
8. Capillies E. Gender-related learning style pattern of middle;School Pupils School Psychology International , Now2002(2):52-60.
9. Dooriz R. Teaching style in the faculty – resident real ation ship:1999 No 13(6) 895-900
10. Selby A. Relation between Peraonality factors 8 teaching style preferences, publication,aat arizona state university. 1999
11. Stendler, B. Teaching & learning stulein the clinical seting. Med(2001), 33: pp 344- 346 2001
12. Pratt m. learning stgle and teaching styles in efl in ternational journal of applied linguistices 2001 11(1): pp 1-20
13. Salvara M, Angela A, Bognarg. Aproliminary study to in sorstijate the in fluence of differen. teaching style on pupils goal orientation in physical education europoon physical education. europoan physical education. review 2006 vol 12.
14. Prashing B. The power of diversity , published by bateman , vewzaland. (2002)
15 Valiezade L. [Sabkhaye yadgeri dar daneshgoyan parastari v mamaei daneshgahe olume pezeshkiye Tabriz].[dissertation].
16. Salehi Z.[Rabeteye sabkhaye tadres moaleman ba mezane rezayate daneshamozan] [dissertation].Esfahan. Payannameye karshenasi arshad daneshgahe azade eslame vahede khorasgan.
17. Patel A, kinshuk , B. Diseipline attribues 8 teachiny style endironmental contexts of disign determining 8 virtual reality representation ppl.7-113 published in knowledge transfer an international journal.
18. Strenberg R. Thinking style combridge university Press.The newYork 1999.
19. Morgan R developing teaching styl. The new York 2002.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

Teaching Styles of Teachers in Basic Sciences Classes in Medical School of Isfahan University of Medical Sciences

Fariba Haghani[1], Elham Chavoshi[2], Ali Valiani[3], Mohammad Hossein Yarmohammadian [4]

Abstract

Introduction: *Teachers' teaching style is effective on promotion of learning. To achieve this goal, teachers should use different teaching styles. This study has tried to determine teaching styles applied in basic sciences classes in Medical school of Isfahan University of Medical Sciences.*
Methods: *In a descriptive study in 2008, 74 teachers of basic sciences in medical School of Isfahan University of Medical Sciences were selected through census sampling. The data collecting tool was TSA standard teaching style questionnaire including 61 items. The data were analyzed in form of mean and SD through SPSS.*
Results: *Based on the findings, %93.2 of teachers used flexible style in domain of teaching methods, %97.3 in classroom management, %71.6 in classroom design and %98.6 in lesson planning skills.*
Conclusion: *It is recommended that teachers' teaching styles be selected based on students' preference. Educational workshops should also be held for teachers to make them familiar with students' learning styles.*

Keywords: Teaching style, learning style, teachers, students.

Addresses
[1] Assistant Professor, Medical Education Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. Email: haghani@edc.mui.ac.ir
[2] MA Student of Educational Planning, Vice – chancellor for Education, Isfahan University of Medical sciences, Isfahan, Iran. Email: Chavoshi-Elham@yahoo.com
[3] Instructor, Department of Biomedicine, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. Email: Valiani@med.mui.ac.ir
[4] Associate Professor, Head of Health Economy and Management Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. Email: yarmohamadian@mng.mui.ac.ir

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]